

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.I.20.140/2016/9. szám

A Szegedi Ítéltábla a dr. ifj. Szilágyi János ügyvéd által képviselt **felperes neve (címe)** szám alatti lakos felperesnek - a **jogtanácsos neve (címe)** által képviselt **alperes neve** alperes ellen kártalanítás iránt indított perében a **Gyulai** Törvényszék 2015. november 18. napján kelt 5.P.20.157/2013/70. számú ítélete ellen a felperes részéről 72., az alperes részéről 71. sorszámmal előterjesztett fellebbezések folytán lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T :

Az elsőfokú bíróság ítéletét **részben megváltoztatja** és az alperes marasztalásának összegét 5.000.000,- (Ötmillió) Ft-ra és annak az elsőfokú ítélet szerinti tartamú és mértékű késedelmi kamataira felemeli.

A felperes által fizetendő elsőfokú eljárási illeték összegét 1.000.000,- (Egymillió-négyszázkilencvenkilencezer) Ft-ra leszállítja, egyben megállapítja, hogy 1.000,- (Egyezer) Ft le nem rótt elsőfokú eljárási illeték az állam terhén marad.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 500.000,- (Ötszázezer) Ft másodfokú eljárási költséget és az államnak - külön felhívásra - 2.498.300,- (Kettőmillió-négyszázkilencvennyolcezer-háromszáz) Ft le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I N D O K O L Á S :

A felperes ... anyanyelvű, (**honfitársa**), aki korábban a hadseregben szolgált, majd Ausztriában dolgozott, később pedig nemzetközi fuvarozással foglalkozott. 2005-ben alapította meg (**ország neve**)-ben a (**cég neve**) nevű gazdasági társaságot, amely útépítéssel és más beruházásokkal foglalkozott. Egyedüli tulajdonosa és cégjegyzésre jogosult képviselője a felperes volt. A társaság 2009-ben felszámolás alá került. Az eljárás során a hitelezők a céggel szemben nagy összegű hitelezői igényeket érvényesítettek. Egyes tartozásokért a felperes és házastársa vagyoni biztosítékot nyújtottak, így velük szemben végrehajtást is foganatosítottak. A felperes a felszámolási eljárásig

nem vette ki a társaságból a 2007-2008. évre járó osztalékot, a felszámolás elrendelése után pedig erre már nem volt lehetősége.

A felperes jelenlegi házasságában feleségével együtt neveli a korábbi házasságából származó már felnőttkorú lányait, és van egy közös, 2007. évben született gyermekük.

A ... Bíróság - a ... Bíróság ...Bf..../2006/.... számú ítéletével jogerőre emelkedett .B..../2004/... számú ítéletével a felperest 3 rendbeli embercsempészás büntette miatt halmazati büntetésül 2 év börtönbüntetésre és 3 év kiutasításra ítélte. Ezzel az eljárással összefüggésben 2003. augusztus 1-től 2004. május 15-ig volt előzetes letartóztatásban.

A ... Városi Bíróság a 2006. október 19. napján kelt .B..../2006/.... számú ítéletével az ismeretlen helyen tartózkodó felperest - távollétében - bűnösnek találta folytatólagosan, bünszervezet tagjaként elkövetett embercsempészás büntetében, ezért 4 év 10 hónap fegyházbüntetésre és 5 év kiutasításra ítélte. A ... Megyei Bíróság mint másodfokú bíróság a 2008. január 30-i .Bf..../2007/.... számú ítéletével a kiszabott szabadságvesztés tartamát 4 év 2 hónap fegyházbüntetésre enyhítette. A Legfelsőbb Bíróság 2009. január 15-én meghozott Bfd.II..../2008/... számú ítéletével a felülvizsgálati indítvánnyal támadott első- és másodfokú határozatokat a felperest érintően hatályában fenntartotta. A ... Városi Bíróság .Bk..../2008/ ... számon a fenti ítéletekkel kiszabott szabadságvesztés büntetéseket összbüntetésbe foglalta és az összbüntetés tartamát 5 év 2 hónap fegyházbüntetésben, valamint 5 év, a Magyar Köztársaság területéről való kiutasításban határozta meg.

A felperes ez utóbbi ítéletekről alkalmazottaitól szerzett tudomást, miután az ellene kiadott európai elfogató parancs megjelent az interneten. 2008. szeptemberétől 2011. április 21-ig **(ország neve)-ben** rejtőzködött, amikor is letartóztatták. Előbb **(város 1 neve)**-i fogdában, majd a **(város 2 neve)**-i, illetve a **(város 3 neve)**-i büntetés-végrehajtási intézetben tartották fogva. Ezt követően újra **(város 1 neve)**-en, majd **(város 4 neve)**-n helyezték el, onnan szállították a határátkelőhelyre, és adták át a magyar hatóságoknak 2011. június 16. napján. Ezt megelőzően a fenti időtartamban kiadatási letartóztatásban volt **(ország neve)-ben**. 2011. június 16. és 2012. április 4. napja között a **(város 5 neve)**-i Büntetés-végrehajtási Intézetben, fegyház fokozatban folytatta a szabadságvesztés végrehajtását.

A felperest a magyarországi bv intézetben 16-18 ágyas zárkában helyezték el. Anyanyelve használatában alkalomszerűen egy **(anyanyelvén)** gyengén beszélő őr volt segítségére, zárkatársai között pedig egy **(honfitársa)** volt, a többiekkel nehezen tudta magát megértetni. E körülmény nyomasztotta, melyet fokozott az is, hogy hosszú tartamú szabadságvesztésre ítélt súlyos, erőszakos bűncselekményeket elkövetett elítéltekkel raboskodott együtt. Fizikai munkát is végzett, a legsúlyosabb büntetésre ítélt elítélteknek szolgált fel élelmet. Az ennek kapcsán jelentkező feladatok - pl. hogy megjegyezze az egyes elítéltek étkezési szokásait - továbbá, hogy esetenként szabályellenes kéréseket is teljesítenie kellett, ami miatt fizikai agresszió is érte, ugyancsak nyomasztották.

Családjával hetente kb. 20 perces telefonbeszélgetést folytatott és felesége néhányszor meglátogatta. Fogvatartása alatt hónaljában daganatszerű elváltozás jelentkezett, arcán piros bőrelváltozások alakultak ki és testszőrzete foltosan kihullott. Ez utóbbi betegség autoimmun eredetű, azonban kiváltásában és fenntartásában a stressz, mint provokatív tényező szerepet játszhat. Parodontózis következtében meglazult fogait maga húzta ki. A felperesnél fogvatartása miatt szorongásos-depressziós tünetegyüttes alakult ki, terápiára szorul.

A felperes meghatalmazott védője 2009. január 19-én a ... Megyei Főügyészséghez perújítási indítványt terjesztett elő a Be. 408. § (1) bekezdésére hivatkozva. Az indítványt a ... Megyei Bíróság a .Bpi..../2010/2. számú végzésével 2010. július 20-án elutasította. 2011. június 23-án ismételt

perújítási kérelemmel élt, melyben előadta, hogy bizonyítási indítványait azért utasították el a korábbi eljárásban, mert az I. rendű vádlott távollétében azok nem voltak lefolytathatók. A ... Megyei Bíróság 2011. augusztus 30-án kelt .Bpi..../2011/... számú jogerős határozatával a perújítást elrendelte. A ... Városi Bíróság a 2013. március 27. napján jogerőre emelkedett .B..../2011/... számú határozatával az alapeljárásban született első- és másodfokú ítéleteket, valamint a ... Városi Bíróság .Bk..../2008/... számú összbüntetési ítéletét hatályon kívül helyezte és a felperest az ellene emelt vád alól felmentette. Az eljárás során az elsőfokú büntetőbíróóság 130. számú végzésével rendelkezett a felperes büntetésének határozatlan idejű félébeszakításáról, ezzel 2012. április 4-én szabadult.

A felperes leszállított keresetében összesen 731.359.500,- Ft és járulékai megfizetésére kérte kötelezni az alperest, amelyből 300.000.000,- Ft-ot nem vagyoni kártalanítás címén igényelt, míg fennmaradó követelése vagyoni jellegű. Utóbbiak részben a hozzátartozói látogatással kapcsolatos költségekből, részben a tulajdonában állt gazdasági társaság tartozásai fejében a saját vagyonából kifizetett összegekből, valamint a társasággal szemben vezetett felszámolási eljárás során végrehajtás alá vont vagyontárgyak értékéből, azok megtérítése iránti igényekből tevődött össze. A nem vagyoni jellegű követelés kapcsán arra hivatkozott, hogy esetében a fogvatartással szükségszerűen együtt járó szenvedésen túli többletsérelemként jelentkezett, miszerint hazájától távol, magyarul nem beszélve töltötte büntetését egy olyan zárkában, ahol rajta kívül kizárólag súlyos bűncselekményekért jogerősen elítéltek tartózkodtak. Többletsérelemet jelentettek továbbá a bv intézetben végzett nehéz munka és kialakult egészségkárosodásai is.

Vagyoni kárigényével összefüggésben előadta, a tulajdonát képező gazdasági társaság felszámolásához az vezetett, hogy nem tudta ellátni ügyvezetői teendőit. Kereseti kérelmének jogalapjaként a Be. 581. §-át jelölte meg.

Az alperes módosított ellenkérelmében vitatta a kereset jogalapját és összecszerűségét is. Előadta, a kártalanítással érintett időszakba nem számítható bele a kiadatási őrizet időtartama, ugyanis a felperes ezalatt nem Magyarországon volt fogva és nem szabadságvesztés büntetését töltötte. Hivatkozása szerint a kártalanítást a Be. 580. § (3) bekezdése kizárja, mivel a felperes az igazságszolgáltatás elől megszökött, illetve elrejtőzött. Ugyanakkor összecszerűségében is lényegesen eltúlzott a követelés, vagyoni kárai pedig nem állnak okozati összefüggésben fogvatartásával. Kiemelte, a látogatási költségek nem felperesi, hanem hozzátartozói károk, ezért azok az alperessel szemben nem érvényesíthetők. A felperes vagyoni kárai tekintetében végül hangsúlyozta, a gazdasági társaság felszámolása már 2009-ben megkezdődött, ezért az nyilvánvalóan nem hozható okozati összefüggésbe időben lényegesen későbbi fogvatartásával.

Az elsőfokú bíróság ítéletével az alperest 3.500.000,- Ft és járulékai megfizetésére kötelezte, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Határozatának indokolásában tényként rögzítette, hogy a felperest a távollétében lefolytatott büntetőeljárásban 4 év 2 hónap szabadságvesztésre ítélték, melyből kifolyólag 2011. június 16. és 2012. április 4. napja között összesen 293 naptári napot töltött - rendkívüli jogorvoslat eredményeként alaptalanul - szabadságvesztésben. Az egységes bírói gyakorlatra hivatkozva rámutatott, ezzel összefüggésben a felperes csak a maga által elszenvedett károk után jogosult kártalanításra, alaptalan ezért keresete mindazon igények tekintetében, melyek kárként harmadik személyeknél következtek be. Ugyancsak alaptalannak találta a gazdasági társaság felszámolása miatti kárköveteléseket, egyrészt mert a társaság fizetéseképtelenségét a bíróság már 2009. októberében megállapította, másrészt mert ezek valójában a felperes feleségét, illetőleg magát a társaságot illethetik, ideértve az elmaradt hasznot, valamint a végrehajtás alá vont ingatlanok elvesztéséből eredő kárigényeket is.

Részben alaposnak találta ugyanakkor a felperes nem vagyoni kártalanítására irányuló követelését. Ezzel kapcsolatosan elsődlegesen leszögezte, annak jogalapját a Be. 581. § (1) bekezdése adja,

amelyhez a törvény külön kizáró feltételeket rendel, melyek egyike sem áll fenn a felperes esetében. Hangsúlyozta, alperes hivatkozásával ellentétben az 580. §-hoz fűződő kizárási okok jelen perben nem alkalmazhatóak. A kártalanítás mértékének meghatározásánál figyelemmel volt arra, hogy a felperest az érintett időszakban idegen állampolgárként tartották fogva, aki magyarul nem tudott, ami nyilvánvalóan súlyosan megnehezítette kommunikációját mind az őrszeméllyel, mind rabtársaival. Pszichés veszteségeit a fogvatartás elmélyítette, ekörben értékelte, hogy a szabadságelvonás optimálisan működő családból ragadta ki, valamint azt, hogy a családtagjaival való kapcsolattartás a szokásosnál is nehezebb volt a földrajzi távolság következtében. Orvosszakértői vélemény alapján megállapíthatónak találta, hogy a felperes terápiára szorul szorongásos-depressziós tünetegyüttes miatt, ami a jogellenes fogvatartással összefüggésben alakult ki, valamint azt is, hogy parodontózisának oksági kapcsolata azzal ugyan nem közvetlen, de a börtönviszonyok közepette köztudomásúan gyengébb a kíváncsú minőségű és gyakoriságú szájápolás lehetősége. Nem találta figyelembe vehetőnek a felperes hivatkozását a bv intézetben végzett nehéz fizikai munkára, illetve dohányzó zárkában történt elhelyezésre. Rámutatott, ha a bv intézet megszegte a rá irányadó szabályokat, azért a szerződésen kívül okozott károkért való felelősség szabályai szerint közvetlenül tartozik kártérítési felelősséggel.

Az ítélettel szemben mindkét fél fellebbezéssel élt.

A felperes jogorvoslati kérelmében elsődlegesen az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatását és az alperes kereset szerinti marasztalását, másodlagosan közbenső ítélet meghozatalát kérte. Fellebbezésének indokolása szerint az elsőfokú bíróság által megállapított kártalanítás összege a bírói gyakorlatot figyelembe véve is aránytalanul alacsony. A vagyoni károk körében hivatkozott a Csjt. 27. §-ára, mellyel kapcsolatosan előadta, a keresettel érvényesített költségek a házastársi közös vagyon terhére estek, ezért azok nem minősülhetnek harmadik személy kiadásainak. Egyéb vagyoni kárai tekintetében fenntartotta az elsőfokú eljárás során általa kifejtetteket.

Az alperes fellebbezése elsődlegesen az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatására és a kereset teljes elutasítására, másodlagosan a marasztalás összegének 2,5 millió forintra történő leszállítására irányult. Fenntartotta azt az elsőfokú eljárás során tett nyilatkozatát, mely szerint jelen perben is irányadóak a Be. 580. § (3) bekezdésében foglalt kizárási okok. Álláspontja az volt, az 581. § (2) bekezdése nem rontja le az 580. § (3) bekezdésében foglalt kizáró okok alkalmazhatóságát, csupán kiegészíti azokat. Az anyanyelvi környezet hiányára történt hivatkozás tekintetében rámutatott, az alperes részéről ez nem minősíthető mulasztásnak, míg a felperes és hozzátartozói közötti földrajzi távolság szintén nem eshet a terhére. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem tulajdonított jelentőséget annak, hogy a felperes jogszerű, jogerős szabadságvesztésben eltöltött időszaka közvetlenül a per tárgyát képező fogvatartás előtti időszakra esett, ezért fizikai és pszichikai börtönártalmait legalább annyira származhattak az alappal végrehajtott szabadságvesztésből, mint az utóbbi alaptalanak bizonyult büntetésből.

A felperes fellebbezése **kisebb részben alapos**, az alperesé **alaptalan**.

A személyi szabadság, mint alkotmányos alapjog megsértése miatt a Ptk. szerződésen kívüli károkozásra vonatkozó rendelkezései alapján kártérítési és a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvényen alapuló kártalanítási igény egyaránt támasztható a károsult választásától függően (Alkotmánybíróság 66/1991. XII. 21. AB határozat). A két jogintézmény jogalapját tekintve más, eltérésükből szükségképpen adódik, hogy a helytállásra kötelezhető alperesek személye is különböző. Míg az előbbiben a Ptk. szabályainak megfelelően a konkrét károkozó az alperes, az utóbbi esetkörben az állam. További eltérés, hogy a kártalanítás - szemben a kártérítéssel - objektív

alapú, vagyis az ilyen jellegű igény előterjesztőjének nem kell az állam, annak eljár szervei illetőleg a szervvel szolgálati viszonyban álló személy vétkességét bizonyítania. Éppen ezért rövidebb, 6 hónapos jogvesztő perindítási határidő kapcsolódik hozzá (Be. 583. § (1) bekezdés). A jogalap megítéléséhez szükséges pozitív és negatív feltételeket speciális törvényi tényállás sorolja fel taxatív módon: a Be. 580., illetőleg 581. §-a. Az, hogy adott esetben melyiket kell alkalmazni, tényállásfüggő, a büntetőbíróság sérrelmezett intézkedésének jellege határozza meg.

A felperes jelen esetben követelését a Be. 581. § (1) bekezdésére alapítva kártalanítási igényként terjesztette elő jogtalan fogvatartására tekintettel.

Az elsőfokú ítélet tévesen rögzíti, hogy az alperes a perben a kereset jogalapját nem vitatta, ugyanis 57. sorszám alatt előterjesztett módosított ellenkérelmében az alperesi jogi képviselő nem tartotta fenn a korábbi képviselő jogalap elismerésére tett nyilatkozatát, kifejtett álláspontja azonban az alábbiak szerint nem helytálló:

A Be. 580. § (1) bekezdésének I. és II. pontjában, valamint az 581. § (1) bekezdésében szabályozott kártalanítási esetek önálló, egymástól független jogcímei a kártalanításnak, azokat összeszni nem lehet (581. §-hoz fűződő Be. Kommentár). A jogalkotó szándéka nem az volt, hogy az 580. §-ban írt kényszerintézkedésekhez kapcsolódó, felelősséget kizáró, tételesen felsorolt esetkörök az 581. §-ban rögzített tényállásokra, vagyis a kitöltött büntetések esetére is irányadók legyenek. Az 580. § az előzetes letartóztatásért, a házi őrizetért és az ideiglenes kényszergyógykezelésért járó, míg a felperes által is hivatkozott 581. § (1) bekezdés a jogerős ítélet alapján kitöltött szabadságvesztésért, elzárásért, javítóintézeti nevelésért, illetve kényszergyógykezelésért a terheltnek járó kártalanítás szabályait tartalmazza. A felperes az igényének alapjaként megjelölt időszak alatt sem előzetes letartóztatásban, sem házi őrizetben, sem ideiglenes kényszergyógykezelés alatt nem állt, maga is a jogerős ítélet alapján letöltött fegyházbüntetést sérrelmezte. Következésképpen az 580. § (1) bekezdéséhez kapcsolódó, kiterjesztően nem értelmezhető, taxatív kizáró okok e jogvita elbírálása során nyilvánvalóan nem alkalmazhatóak, ahogyan erre az elsőfokú bíróság is rámutatott. Megjegyzi az ítéletábra, az alperes fellebbezésében idézett Be. kommentárrész arra az esetre vonatkozik, ha a terhelttel szemben az előzetes letartóztatásért, házi őrizetért, ideiglenes kényszergyógykezelésért a kártalanítást az 580. § (2) bekezdésében felsorolt valamely körülmény kizárja, rögzítve, hogy utóbb erre nézve a kártalanításhoz való jog nem éled fel azáltal, hogy rendkívüli jogorvoslat folytán a terheltet felmentik. A perbeli esetre tehát semmiképpen sem alkalmazható.

Mivel pedig a felperes vonatkozásában - a nem vitatott tényállás alapján - a Be. 581. § (2) bekezdésében nevesített kizáró körülmények nincsenek, helyesen foglalt állást az elsőfokú bíróság atekintetben, hogy a kártalanítás jogalapja fennáll.

A Be. 582. § (1) bekezdése a kártalanítás módjára és mértékére a Ptk.-t rendeli alkalmazni. A bírói gyakorlat köztudomású tényként kezeli, hogy a személyi szabadság hosszabb időtartamú korlátozása, a börtönviszonyok fizikai és pszichikai vonatkozásban megterhelőek és általában károsak (hasznosan: Győri Ítéletábra Pf.I.20.160/2006/4.), így a felperesnek ezt külön bizonyítania nem kellett. A beszerzett orvosszakértői vélemény alapján azonban az is megállapítható, hogy a köztudomásúként kezelt általános negatív következményeken túlmenően a felperes egészséghez fűződő személyiségi joga is sérült a fogvatartás okozta stressz miatt kialakult bőrbetegségére, pszichés zavarára figyelemmel. Az elsőfokú ítéletben mérlegeltek felül hangsúlyosan kell értékelni ugyanakkor azt is, hogy fegyház fokozatú büntetés-végrehajtási intézetben, fokozott biztonsági körülmények között és olyan zárvatársakkal együtt volt fogva, akiket súlyos bűncselekményekért jogerősen hosszabb tartamú szabadságvesztés büntetésre ítélték. Az elsőfokú bíróság által felhívott eseti döntések viszont általában előzetes letartóztatásban töltött időszakra és más büntetés-végrehajtási körülményekre vonatkoztak. Az ítéletábra - mérlegelve a bizonyított

többlettényállási elemeket is a köztudomású hatások mellett - a felperest ért immateriális hátrányok kiküszöbölésére a perbeli időszak értékviszonyait is alapul véve 5.000.000,- Ft összegű kártalanítást tartott szükségesnek és elégségesnek. Az alperes által hivatkozott megelőző büntetések az összeget nem befolyásolják, hiszen a döntés során a másodfokú bíróság - ahogyan az elsőfokú is - kifejezetten az érintett magyarországi fogvatartási időtartamot, körülményeket, büntetés-végrehajtási fokozatot és az ez idő alatt elszenvedett személyiségi jogsérelmeket vette figyelembe, ezekhez mérten arányosított.

A vagyoni károk megtérítése iránti igények tekintetében az ítéletábla osztja az elsőfokú bíróság ítéletében kifejtetteket. Egységes a bírói gyakorlat atekintetben, hogy jogellenes fogvatartásért csak a maga nevében kérhet kártalanítást a károsult, a hozzátartozó kiadásainak megtérítése ilyen címen nem igényelhető (hasonlóan: Debreceni Ítéletábla Pf.I.20.382/2006/5., Kúria Pfv.IV.21.475/2015/4. számú döntések). Helytállóan mutatott rá az elsőfokú bíróság arra is, hogy a felperes tulajdonában lévő gazdasági társasággal szemben a felszámolási eljárás a fogvatartását már lényegesen megelőzően indult meg, így nyilvánvalóan nincs okozati összefüggés állított kára és a fogvatartás között. Egyebekben csupán megjegyzi az ítéletábla, a felperes ... **állampolgár**, házastársával **(ország neve)-ben** él, a cég ugyancsak **(ország neve)-ben** alapított és nyilvántartott, felszámolása is ottani jogszabályok alapján folyik, ezért a magyar Csjt. illetőleg Cstv. rendelkezései eleve figyelmen kívül maradnak.

A kifejtettekre tekintettel az ítéletábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta.

A módosult elsőfokú pernyertességi arányokra figyelemmel (a felperes 0,68 %-ban lett pernyertes) az ítéletábla arányosan csökkentette a felperes által fizetendő elsőfokú eljárási illeték összegét (Pp. 81. § (1) bekezdés).

A túlnyomórészt pervesztes felperest kötelezte az alperes másodfokú eljárási költségeinek megfizetésére ugyancsak a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján, amelyet a kifejtett jogi képviselési tevékenység mértékével arányban állóan állapított meg a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés c) pontja, valamint (5)-(6) bekezdései alapján.

A felperes köteles megfizetni továbbá az illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt fellebbezési eljárási illeték arányos részét a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) és 15. § (1) bekezdései szerint - külön felhívásra - az államnak.

S z e g e d, 2016. szeptember hó 9. napján

Dr. Kiss Gabriella sk. .	Bálint Attila sk. .	Bánfalvi-Bottyán Csilla sk.
a tanács elnöke	előadó bíró	táblabíró